

Галина Волкотруб

канд. філол. наук, доцент, доцент, м. Київ

e-mail: g_volkotrub@ukr.net

Лілія Федчук

канд. філол. наук, доцент, доцент, м. Київ

e-mail: fedchuk.lilia@gmail.com

ІГРИ-ЗМАГАННЯ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ-ІНОЗЕМЦЯМИ

У пропонованій публікації акцентовано увагу на ролі гри в процесі навчання української мови як іноземної, розкрито ефективність ігрової діяльності, наведено приклади конкретних граматичних ігор-змагань, зроблено висновок про перспективність застосування методу гри під час вивчення української мови іноземними студентами.

Ключові слова: українська мова як іноземна, методи навчання, педагогічна гра, мовна гра-змагання.

The proposed publication focuses on the role of play in the process of learning Ukrainian as a foreign language, reveals the effectiveness of gaming activities, gives examples of specific grammar games, concluded that the application of the game method in learning Ukrainian by foreign students.

Keywords: Ukrainian as a foreign language, teaching methods, pedagogical games, language game-competition.

Постановка проблеми. Одним із ключових питань викладання української мови як іноземної завжди був і залишається пошук ефективних методів і прийомів, які б мотивували до навчання, сприяли стійкому засвоєнню нових знань та виробленню вмінь вільно оперувати мовним матеріалом. Серед значної кількості методів навчання чільне місце посідають ігри. Ігрове навчання, як свідчить практика, є ефективним у роботі з представниками всіх вікових категорій, зокрема і з дорослими.

Теоретичні та практичні особливості використання навчально-педагогічних ігор у освітньому процесі людей дорослого віку розглядають у своїх працях І. Галиця, Т. Кандиба, О. Котикова, О. Мармаза, А. Міщенко, В. Монастирський, А. Соловійова, О. Пометун, Г. Цехмістрова, П. Щербань та інші сучасні вчені, дослідники й педагоги-практики. Певний досвід використання навчальних ігор у закладах вищої освіти накопичено за останні десятиліття й у методиці навчання української мови як іноземної [Артьомова,

Ушакова; Лисенко, Вальченко, Плотнікова, Сергійчук, Соколова; Палінська; Швець]. Утім, накопиченого досвіду ще недостатньо, тому залишається актуальним пошук і презентація конкретних ігрових прийомів, які б значною мірою оптимізували процес навчання іноземців української мови.

Мета цієї наукової розвідки – привернути увагу викладачів української мови як іноземної до ігрових методів навчання, поділитися власним досвідом використання ефективних мовних ігор-змагань і стимулювати педагогів до активного застосування гри в освітньому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гра – найдавніший і водночас найскладніший метод навчання, який і досі не має єдиного трактування й загально визнаної класифікації його різноманітних виявів. Проте беззаперечним є те, що на відміну від ігор взагалі, яким притаманний елемент розважання, а нерідко ще й змагання, педагогічна гра «має суттєву ознаку – чітко поставлену мету навчання і відповідний їй педагогічний результат...» [Енциклопедія: 174].

Поєднання елементів гри й навчання надає ігровій діяльності чимало переваг: педагогічні ігри урізноманітнюють освітній процес, поживляють його, роблять невимушеним і цікавим, створюють комфортні умови для навчання, сприяють виникненню почуття задоволення, мотивують до активної пізнавальної діяльності, а отже – суттєво підвищують результативність навчального процесу.

Як засвідчує власний практичний досвід, у процесі навчання української мови як іноземної доцільно використовувати різні види ігор, зокрема й ігри-змагання. Їх розрізнявальною ознакою є суперництво: хто перший, хто швидше, хто точніше виконає певне мовне завдання. Змагатися можуть як окремі гравці, так і команди. Ігри-змагання здебільшого використовують на етапі закріплення знань, умінь та навичок. Наведемо приклади окремих мовних ігрових змагань, які ефективно зарекомендували себе під час засвоєння дієслів та їх граматичних форм.

Гра «Редактор». Кожен студент отримує картку, на якій зліва розташовані малюнки, що ілюструють певні дії, а справа – назви дій. Завдання – знайти три помилки, тобто три дієслова, які не відповідають малюнкам, розташованим поряд з ними. Переможцем стає той, хто першим упорається із завданням.

Гра «Зайве слово». Викладач роздає картки, на яких надруковано 10 груп слів по 5 у кожній. Усі групи містять по одному зайвому слову. Перемагає той, хто першим закреслить усі 10 зайвих слів. Зразок групи слів: *малює, читає, пише, говорить, бачать* (зайвим є слово *бачать*, бо це дієслово третьої особи множини, а всі інші дієслова мають форму третьої особи однини).

Гра «Волейбол». Викладач називає будь-яке дієслово недоконаного виду й кидає м'яч одному зі студентів. Той ловить його, утворює видовий корелят почутої мовної одиниці, називає нове дієслово недоконаного виду й кидає м'яч іншому студентові. Заздалегідь призначений арбітр стежить за тим, щоб інтервал між окремим діями не перевищував 5 секунд. Студенти, які не вкладаються в регламент чи припускаються мовних помилок, виходять з гри. Перемагає той, хто залишається останнім.

Висновок. Дослідження порушеної проблеми переконує в доцільності застосування ігор-змагань на заняттях з української мови як іноземної. Вдало дібрані та методично вправно організовані мовні змагання мотивують студентів до вивчення мовного матеріалу та забезпечують його інтенсивне засвоєння.

Література

- Артюмова О. І., Ушакова Н. В. Використання ігрових завдань на уроках української (російської) мов як іноземних як спосіб активізації навчального процесу. *Міжнародний науково-методичний семінар «Новітні педагогічні технології у викладанні мов іноземним студентам» : матеріали семінару, м Харків, 20 лютого 2020.* Харків : ХНАДУ, 2020. С. 8–10. – URL : https://tfc.khadi.kharkov.ua/fileadmin/F-TFC/Філології_та_лінгвістики/Sbornik_HNADU_seminar_2020.pdf (дата звернення: 15.03.2022).
- Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / автор-укладач Н. П. Наволокова. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 176 с.
- Лисенко І., Вальченко І., Плотнікова Т., Сергійчук Л., Соколова Г. Гра як засіб формування комунікативної компетенції на заняттях з української мови як іноземної. *Молодий вчений.* 2020. № 4. С. 150–155.
- Палінська О. Використання ігор на заняттях з української мови як іноземної. *Українська мова у світі* : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, 8–9 листопада 2012 р. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. С. 185–191. – URL: <http://krok.miok.lviv.ua/wp-content/uploads/2015/07/M1.pdf> (дата звернення: 17.03.2022).

Швець Г. Д. Ігрові технології в навчанні української мови як іноземної. *Науковий вісник Південноукраїнського національного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки.* 2016. № 6. С. 106–112.